

Sygn. akt I CSK 830/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa P. L.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 9 lipca 2020 r., sygn. akt VI ACa 87/19,

- 1 odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. L. na rzecz Bank spółki akcyjnej w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód P. L. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oddalającego apelację powoda w sprawie o zapłatę przeciwko Bank S.A. w W..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Ujęto je w formę trzech pytań, z których pierwsze dotyczyło tego, czy „ukształtowanie uprawnień konsumenta w oparciu o zobowiązanie przemienne” jest zgodne

z zasadą jednoznaczności i przejrzystości warunków umowy zawieranej z konsumentem, drugie tego, czy pierwotna niemożliwość wyboru jednego ze świadczeń przemiennych, których spełnienia może żądać konsument, oznacza nieważność całej umowy, a trzecie tego, czy obowiązek działania przez sąd z urzędu przy badaniu warunków umowy zawartej z konsumentem pod kątem ich niedozwolonego charakteru jest modyfikowany przez wynikające z art. 6 k.c. zasady rozkładu ciężaru dowodu.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów prawa. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której

zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw. Oznacza to, że do sformułowania zagadnienia prawnego konieczne jest wydobycie z okoliczności faktycznych sprawy elementów charakterystycznych dla określonej grupy lub kategorii przypadków, a następnie generalizacja jego konstrukcyjnych elementów, które będą stanowiły podstawę analizy prawnej; dzięki temu odpowiedź na zagadnienie prawne, nie tracąc więzi z rozpoznawaną sprawą, może służyć ocenie problemów jurystycznych występujących w innych sprawach.

Pierwsze z przedstawionych przez skarżącego zagadnień zostało ujęte nie abstrakcyjnie i generalnie, lecz w sposób nazbyt ogólny, niepozwalający, bez dodatkowych uzupełnień i zastrzeżeń, odnieść postawione pytanie do okoliczności sprawy. Z tej przyczyny traci ono rzeczywisty związek z oceną zasadności skargi kasacyjnej. W stosownej części uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący zawarł swobodne uwagi, niespełniające wymagań stawianych wywodowi jurystycznemu mającemu wyjaśnić istotę problemu prawnego. Główna kwestia – dopuszczalności kształtowania zobowiązania konsumenta w sposób pozostawiający temu konsumentowi możliwość wyboru świadczenia – została sprowadzona do zagadnienia tego, czy pozostawienie konsumentowi takiej możliwości czyni zadość wymaganiu jednoznaczności, skoro może narażać konsumenta na dokonanie wyboru niewłaściwego oraz ryzyko nieformalnego i nieudokumentowanego wpływania przedsiębiorcy na wybór konsumenta.

Element wskazany jako ostatni jest własnym założeniem skarżącego – hipotetycznym i oderwanym od stanu faktycznego sprawy, a przez to niepozostającym w sferze okoliczności objętych oceną prawną. Sama natomiast kwestia zasadniczej dopuszczalności korzystania z konstrukcji zobowiązania przemienne w umowach konsumenckich jest oczywista, natomiast dostrzegane przez skarżącego racje mające przemawiać za stanowiskiem odmiennym nie mają charakteru istotnych argumentów prawnych. Nietrafne jest również połączenie (czy wręcz: utożsamienie) płaszczyzny sposobu skonstruowania wzorca umowy, który zgodnie z art. 385 § 2 zd. 1 k.c. powinien być jednoznaczny i zrozumiały, z treścią zobowiązań wynikających z umowy przez nadanie im (ewentualnie) postaci zobowiązania przemienne.

Drugie z zagadnień prawnych sformułowanych przez skarżącego oparte jest na własnym założeniu skarżącego, nieznanym odzwierciedlenia w stanowisku Sądu Apelacyjnego, że *in casu* wybór jednego ze świadczeń był od początku niemożliwy, przy czym wymaga podkreślenia, że samo uzasadnienie stosownego fragmentu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ponownie ograniczono do uwag ogólnych, niewykazujących ścisłego związku ze sprawą. Jak się zdaje, skarżący wymiennie używa pojęć niemożliwości świadczenia (w rozumieniu zgodnym z art. 387 § 1 k.c. – mimo że niemożliwość taka nigdy nie dotyczy świadczeń pieniężnych) z niemożliwością wyboru świadczenia. Jednocześnie natomiast zakłada, że ściśle rozróżnienie tych przypadków nie jest konieczne i w konsekwencji od niemożliwości wyboru jednego ze świadczeń przechodzi, w nieuprawniony sposób, do niemożliwości świadczenia. Tak ujęte wywody skarżącego *a limine* nie mogły przekonać o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Wątpliwości powoda wynikają bowiem, jak się zdaje, przede wszystkim z przyjęcia błędnych założeń: i co do stanu faktycznego oraz przyjętej w sprawie jego oceny prawnej, i co do treści prawa materialnego.

Trzecie z dostrzeganych przez skarżącego istotnych zagadnień prawnych nie powstaje, gdyż w opisanym przypadku nie istnieje żaden problem lub wątpliwość, które byłyby związane z oceną rozkładu ciężaru dowodu. Kwestia badania przez sądy postanowień umownych z perspektywy ich niedozwolonego charakteru, istotnie dokonywana z urzędu, stanowi inną płaszczyznę niż określenie rozkładu ciężaru dowodu faktów, które są istotne dla oceny określonych postanowień jako abuzywnych. Zagadnienia rozkładu ciężaru dowodu zostały wprost uregulowane w art. 6 k.c., są także opatrzone bogatym, jednolitym i powszechnie znanym orzecznictwem, a zatem nie budzą (nie powinny budzić) wątpliwości, w tym takich, które mogłyby być uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, a ich wysokość ustalono na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.